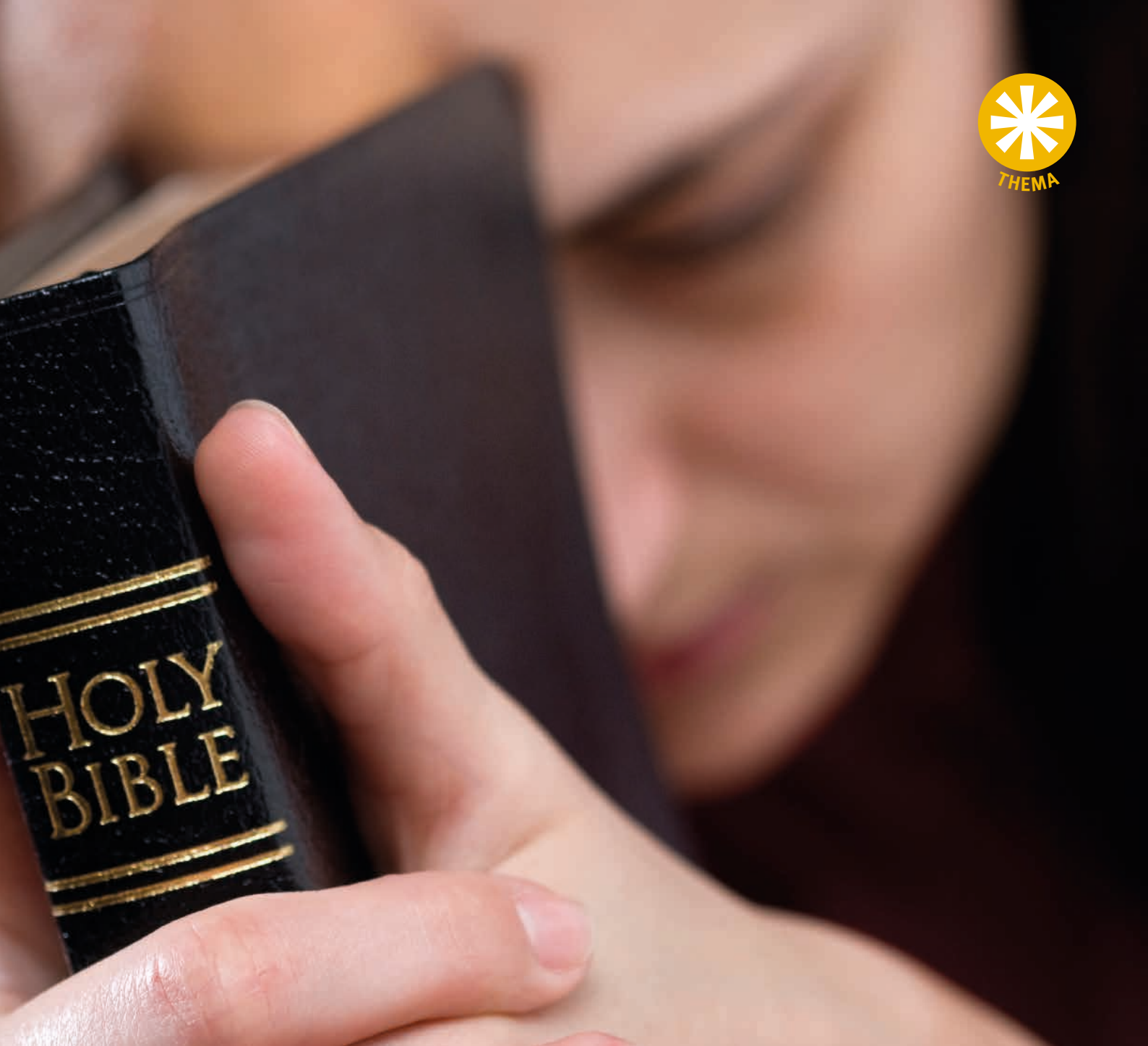

De verborgenheid van de Godsvrucht

• door Gerard Kramer

IN DIT ARTIKEL STAAN WE STIL BIJ 1TIM.3:16. WAAROM BEGINT PAULUS IN ZIJN AAN TIMOTHEÛS GERICHTE BRIEF INEENS OVER ‘DE VERBORGENHEID VAN DE GODSVRUCHT’? SCHUIFT HIJ DAT ALS EEN UITWEIDING TUSSEN DE ANDERE THEMA’S IN ZIJN BRIEF? OF IS ER VERBAND MET HET VOORAFGAANDE EN HET VOLGENDE? EN WAT BEDOELT HIJ ER PRECIES MEE?

De verschillende vertalingen van 1Tim.3:16

We komen de volgende, soms nogal uiteenlopende, vertalingen van onze Schriftplaats tegen:

> En buiten allen twijfel, de verborgenheid der godzaligheid is groot; God is geopenbaard in het vlees, is gerechtvaardigd in den Geest, is gezien van de engelen, is gepredikt onder de heidenen, is geloofd in de wereld, is opgenomen in heerlijkheid (SV)

> En buiten alle twijfel, groot is het geheimenis van de godsvrucht: God is geopenbaard in het vlees, is gerechtvaardigd in de Geest, is verschenen aan de engelen, is gepredikt onder de heidenen, is geloofd in de wereld, is opgenomen in heerlijkheid (HSV)

> En buiten twijfel, groot is het geheimenis der godsvrucht: Die Zich geopenbaard heeft in het vlees, is gerechtvaardigd door de Geest, is verschenen aan de engelen, is verkondigd onder de heidenen, geloofd in de wereld, opgenomen in heerlijkheid (NBG 1951)

> En groot is ongetwijfeld het geheim van onze godsdienst: Hij is geopenbaard in het vlees, gerechtvaardigd in de Geest, verschenen aan de engelen, verkondigd onder de volken, geloofd in de wereld, opgenomen in heerlijkheid (Willibrord 1995)

> Groot is het geheim van onze godsdienst; dat is boven alle twijfel verheven: hij is geopenbaard als mens, rechtvaardig

verklaard door de Geest; hij is verschenen aan de engelen, verkondigd aan de volken; er werd in hem geloofd in de wereld, hij is opgenomen in heerlijkheid (Groot Nieuws Bijbel 1996)

> Ongetwijfeld is dit het grote mysterie van ons geloof: Hij is geopenbaard in een sterfelijk lichaam, in het gelijk gesteld door de Geest, is verschenen aan de engelen, verkondigd onder de volken, vond geloof in de wereld, is opgenomen in majesteit (NBV 2004/2007)

> En ongetwijfeld, de verborgenheid van de godsvrucht is: God is geopenbaard in het vlees, gerechtvaardigd in de Geest, gezien door de engelen, gepredikt onder de volken, geloofd in de wereld, opgenomen in heerlijkheid (4^e druk Voorhoeve, 1966)

> En ongetwijfeld, groot is de verborgenheid van de godsvrucht: Hij die geopenbaard is in [het] vlees, gerechtvaardigd in [de] Geest, gezien door [de] engelen, gepredikt onder [de] volken, geloofd in [de] wereld, opgenomen in heerlijkheid (Telosvertaling = Herziene Voorhoeve-uitgave, 1982)

> En ontegenzeggelijk groot is het geheimenis van de godsvrucht ‘die is verschenen in vlees-en-bloed, is gerechtvaardigd in geestesadem, is gezien door engelen, is gepredikt onder heidenen; is geloofd in de wereld, is opgenomen in heerlijkheid’ (Naardense Bijbel, 4^e druk 2005).

>>

Wat verklaart de verschillen?

Bij het vergelijken van deze vertalingen zouden we op allerlei details kunnen ingaan, bijv. als het gaat om het verschil tussen letterlijk en vrij vertalen. Ook theologische verschillen tussen de vertalers zouden interessante gespreksonderwerpen vormen. Het belangrijkste verschil tussen de gegeven vertalingen wordt echter veroorzaakt door de Griekse tekst die als uitgangspunt van de vertaling heeft gediend. Heeft Paulus geschreven: 'God is geopenbaard in het vlees' of 'Hij die geopenbaard is in het vlees'? De lezing die het best het ontstaan van de andere variant verklaart, is de lezing 'Hij die' (Gr. *hos*). Deze komt voor in de oudste en beste handschriften en is dan geschreven door de zgn. 'eerste hand'. De lezing 'God' (Gr. *theos*) ligt ten grondslag aan de Textus Receptus, de basis van de SV en de HSV. Deze lezing komt echter pas vanaf de 8^e eeuw in de handschriften voor. Alle oude vertalingen gaan terug op 'Hij die', en bij geen patristische auteur eerder dan eind 3^e eeuw wordt de lezing 'God' vermeld¹. Leerstellig is er overigens nauwelijks verschil: ook wanneer men 'Hij die' leest en deze woorden dus op Christus toepast, dient men blijkens de samenhang ervan uit te gaan dat Christus God is; zie hieronder.

¹ Deze gegevens zijn ontleend aan Metzger, Bruce M., *A Textual Commentary on the Greek New Testament, Second Edition*, Stuttgart 1994, 573-574. Zie ook Darby, J.N., *The New Testament. New Translation from a Revised Text of the Greek Original, Third Edition, Revised*, Addison (Illinois) / Montreal (Quebec) 1871, voetnoot bij 1Tim.3:16; Kelly, W., *The First Epistle to Timothy, Chap. iii.16*, in *The Bible Treasury* 15(1884), 185-186. Mede vanwege dit bijzondere begin ('Hij die...') heeft men wel gedacht dat de tekst van dit vers deel uitmaakt van een vroege samenvatting van het christelijk geloof of van een lied. Een ander fragment van deze samenvatting of van dit lied zou dan in 1Petr.3:18 te vinden kunnen zijn ('Hij die wel gedood is in het vlees, maar levend gemaakt is in de Geest').

De samenhang

Paulus schrijft Timotheüs in zijn eerste aan hem gerichte brief over het belang van de gezonde leer (hfdst.1), over het bidden en het uiterlijk (hfdst.2), en vervolgens over opzieners en dienaars en de vereisten waaraan zulke mannen moeten voldoen (hfdst.3). Vervolgens schrijft Paulus: 'Deze dingen schrijf ik je in de hoop spoedig tot je te komen. Maar als ik uitblijf, [schrijf ik] opdat je weet hoe men zich moet gedragen in [het] huis van God, dat is [de] gemeente van [de] levende God, [de] pilaar en grondslag van de waarheid'(1Tim.3:14-15).

Paulus heeft Timotheüs dus aangegeven met welk doel hij hem geschreven heeft: Timotheüs moet, in afwachting van Paulus' komst, op de hoogte zijn van de gedragsregels die passen bij het huis van God, dat is de gemeente, het enige huis dat God op dit moment op aarde erkent. De gemeente wordt vervolgens aangeduid als de gemeente van de levende God. Daarmee laat de apostel zien dat het niet gaat om dorre regels van een op zichzelf staand godsdienstig stelsel: alles hangt samen met de levende God. Hij is het die Paulus inzet om aan te geven hoe Hij wil dat men zich in zijn huis gedraagt. Dat dynamische geheel, deze gemeente van de levende God, is bovendien de pilaar en de grondslag van de waarheid. Dat houdt in dat wie in deze tijd wil weten waar de waarheid omtrent God en zijn plannen te vinden is, terechtkomt bij de gemeente die met deze levende God in permanente verbinding staat – en niet bij de Joden of bij de volken.

Het is alsof Paulus bij het schrijven van deze regels gedacht heeft: nu wil ik Timotheüs ook laten zien hoe zo'n leven conform Gods normen, dus in overeenstemming met de levende God en de over Hem geopenbaarde waarheid, er in de praktijk uitziet. God heeft immers iemand naar deze aarde laten komen die op een schitterende manier heeft laten zien wat daarvoor nooit gezien was, maar nog een verborgenheid, een geheim was: namelijk hoe God werkelijk geëerd en gediend behoort te worden. Nog nooit was er iemand geweest die dat geheim kon onthullen. Maar nu was dit geheim onthuld, en wel in de Persoon van Jezus Christus. Dit geheim, deze verborgenheid, was groot, uniek, en dat stond voluit vast: ongetwijfeld, groot is de verborgenheid van de godsvrucht!

Wat is godsvrucht?

Het is goed te bedenken dat het Nederlandse woord 'godsvrucht' niet met 'vrucht' te maken heeft, maar verwant is met het Duitse 'fürchten', d.i. vrezen, eerbiedigen. Het Griekse woord dat Paulus gebruikt, is *eusebeia*, dat lett. 'goede-verering', 'goede-respectbetoning' betekent. Het woord 'God' zit daar naar de letter niet in, maar uiteraard is Hij degene op wie deze verering, dit respect gericht is. Het gaat dus om een wandel, een levenspraktijk, waarbij men zich voortdurend richt op een respectvolle verering van God. Welke oudtestamentische of nieuwtestamentische gelovige is daarin het voorbeeld dat Paulus Timotheüs kon voorhouden? Alleen de Heer Jezus heeft ononderbroken aan de criteria voldaan die bij dit gedrag passen.

Hij die geopenbaard is in het vlees

Meteen deze eerste kwalificatie is een duidelijke aanwijzing voor de godheid van Christus. Hij is geopenbaard, oftewel zichtbaar gemaakt, in het vlees – wat inhoudt dat Hij voorafgaand aan dat moment al bestond. Als er in Joh.2:11 staat dat de Heer Jezus zijn heerlijkheid openbaarde op de bruiloft te Kana, betekende dat niet dat er pas vanaf dat moment sprake was van zijn heerlijkheid en daarvoor niet. Nee, die reeds bestaande heerlijkheid van de Heer werd zichtbaar toen Hij het water in wijn veranderde. Als Paulus aan Timotheüs duidelijk wil maken wie werkelijk heeft onthuld wat ware godsvrucht inhoudt, wijst hij op Degene die geopenbaard is in het vlees. Voorafgaand aan de vleeswording was de Heer Jezus onzichtbaar voor zijn schepselen, woonachtig in een ontoegankelijk licht. Het Woord is vleesgeworden (Joh.1:14), oftewel Hij heeft zich geopenbaard in het vlees; vgl. Rom.8:3; Fil.2:6-7.

Gerechtigd in de Geest

'Rechtvaardigen' betekent niet alleen 'tot een rechtvaardige maken', zoals dat met mensen gebeurt die tot geloof komen. Zo zijn wij, mensen, 'gerechtigd op grond van geloof' (Rom.5:1). Voor die tijd waren wij juist niet rechtvaardig, maar krachteloos, goddeloos, oftewel zondaren. 'Rechtvaardigen' kan echter ook betekenen dat iemand die rechtvaardig is, ook als zodanig wordt gepresenteerd: als hij wordt gerechtigd, wordt hij openlijk rechtvaardig verklaard. Zo wordt God gerechtigd in zijn woorden (Ps.51:6, geciteerd in Rom.3:4). Wanneer is

>>

de Heer Jezus openlijk door of in de kracht van de Heilige Geest rechtvaardig verklaard, of, anders gezegd: Wanneer is de Heer Jezus onweerlegbaar door de Heilige Geest als de Rechtvaardige gepresenteerd? Dat was in ieder geval bij zijn opstanding. Petrus schrijft in 1Petr.3:18 over Hem als 'Hij die wel gedood is in [het] vlees, maar levend gemaakt in [de] Geest'. De Geest is de goddelijke kracht waardoor Hij werd levend gemaakt, waardoor Hij werd opgewekt; zie ook Rom.8:11. Overigens heeft de Heer zijn hele leven op aarde in de kracht van de Heilige Geest geleefd en gewerkt. De Heilige Geest is over zijn moeder Maria gekomen, en de kracht van de Allerhoogste heeft haar overschaduwd. Zo werd Hij 'dat Heilige dat geboren zal worden'. Zo werd God mens in de kracht van de Geest, zonder overigens ooit te zijn opgehouden God te zijn (Luk.1:35). Door de Geest werd Hij geleid (Mat.4:1), en door de Geest heeft Hij zich vlekkeloos aan God geofferd (Heb.9:14). Zijn leven lang was Hij daarom te typeren als de Rechtvaardige (Hand.3:14; 22:14; 1Joh.2:1).

Gezien door de engelen

God woont in een ontoegankelijk licht (1Tim.6:16). De engelen hebben hun Schepper dan ook voor het eerst gezien toen Hij als kleine baby in een voerbak lag. Zij zagen in dat bijzondere feit aanleiding God te prijzen (Luk.2:13). Engelen kwamen bij de Heer om Hem te dienen tijdens zijn leven op aarde (Mat.4:11; Mark.1:13). Toen mensen Hem niet meer zagen na zijn hemelvaart, bleef Hij waarneembaar voor de engelen, voor wie de tijdloze opdracht gold 'laten alle engelen van God Hem aanbidden' (Heb.1:6).

Gepredikt onder de volken

Er komt een tijd dat de Heer Jezus zal regeren als de Koning die God zich gesteld heeft over Sion, zijn heilige berg. Dan zal Hij vragen, en God zal Hem volken geven tot zijn erfdeel, de einden der aarde tot zijn bezit. Hij zal hen verpletteren met een ijzeren knots, hen stukslaan als pottenbakkerswerk (Ps.2:6,8-9).

In plaats van te regeren over Israël in Sion en van daaruit de volken te oordelen is Hij (en wordt Hij nog steeds) gepredikt onder de volken. De regering vanuit Sion is uitgesteld door het ongeloof van Israël. In de tussentijd is er sprake van 'de rijkdom van de heerlijkheid van deze verborgenheid onder de volken', en dat is Christus in hen als de 'hoop van de heerlijkheid' (Kol.1:27).

Geloofd in de wereld

In plaats van de volken te regeren met een ijzeren staf is en wordt Hij geloofd in de wereld, dat wil zeggen dat men in de wereld in Hem gelooft. Er staat niet dat Hij geloofd wordt *door* de wereld. Maar verspreid over de hele wereld geloven mensen in Hem. Alle dingen worden nog niet aan hem onderworpen gezien (Heb.2:8). Men heeft de Zoon des mensen nog niet zien komen op de wolken van de hemel met kracht en grote heerlijkheid (Mat.24:30b). Het koninkrijk van de wereld van onze Heer en van zijn Christus, wanneer Hij zal heersen tot in alle eeuwigheid, is nog niet gekomen (Op.11:15).

Tot het zover is, dus in de periode van zijn afwezigheid, kan men Hem slechts in het geloof zien, en verwachten de zijnen zijn terugkeer in de tijd van zijn verwerping; zij drijven handel in afwachting van zijn komst (Luk.19:11-27).

Opgenomen in heerlijkheid

In plaats van zijn heerlijkheid te verspreiden over de aarde, zoals de profeten hadden voorgezegd, is de Heer Jezus nu opgenomen in de hemelse heerlijkheid. Hij heeft immers als Zoon hier op aarde het werk voleindigd dat de Vader Hem te doen had gegeven, en daarom kon Hij vragen om bij de Vader verheerlijkt te worden met de heerlijkheid die Hij voor zijn menswording bij hem bezeten had voordat de wereld was (Joh.17:4-5).

Met deze indrukwekkende vermelding van de opname van de Heer Jezus in heerlijkheid sluit Paulus zijn beschrijving van de verborgenheid van de godsvrucht af.

